

انتشار کتاب نسخه های خطی اسلامی در روسیه

کتاب نسخه های خطی اسلامی در روسیه، تألیف حسین متقی، از سوی کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران، منتشر گردید.

به گزارش آران نیوز: به نقل از میراث مکتوب، بر اساس گزارشی که زنده یاد اولگ آکیموشکین از نسخه های خطی اسلامی موجود در کتابخانه های روسیه به صورت رسمی در سال ۱۹۹۲م منتشر نموده است، در کتابخانه های روسیه، در حدود ۶۰۰۰۰ نسخه ی خطی اسلامی وجود دارد که از این تعداد ۱۸۷۳۳ نسخه ی خطی عربی، ۱۲۶۱۲ نسخه ی فارسی و تاجیکی، ۹۵۴۰ نسخه ی ترکی (با لهجه های متنوع)، ۱۴۸ نسخه ی کردی، ۲۸ نسخه ی پشتو، ۱۴ نسخه ی مالیزی و ۳ نسخه ی اردو و ۷۰۵۷ نسخه نیز با عنوان نسخ خطی اسلامی (بدون تمایز زبانی) می باشد. اما به استناد شواهد و گزارش های پراکنده از وجود دستنویس های فراوان در جمهوری های خودمختار تاتارستان، داغستان، آوستیای شمالی، چچنستان و جز اینها، به نظر می رسد که در کتابخانه های روسیه، دست کم، یکصد هزار نسخه ی خطی اسلامی وجود داشته باشد که بسیاری از آنها، هنوز شناسایی و معرفی نشده اند.

باید دانست که عمده تمرکز نسخه های خطی اسلامی در روسیه به لحاظ کیفی، به ترتیب در شهرهای سنت پترزبورگ، مسکو، تاتارستان (قازان)، داغستان (مخاچ قلعه)، باشقیرستان (اویفا) و چچنستان (گروزنی) می باشد که در معرفی آن موارد، از اوایل قرن ۱۹م تاکنون بیش از ۱۰۰ جلد فهرست در قالب کتاب، مقاله یا پایان نامه، به زبان های روسی، آلمانی، فرانسوی، ترکی، فارسی، عربی و دیگر زبان ها چاپ و منتشر شده است؛ لیکن به لحاظ کمی به نظر می رسد جمهوری های داغستان و تاتارستان، مقام نخست را در تعداد نسخه های خطی اسلامی در روسیه، دارا باشند، اما از آنجا که این نسخ هنوز فهرست نشده اند و آمارهای دقیقی نیز در دست نیست، با همه این احوال، بدون تردید، منابع تراثی موجود در شهر سنت پترزبورگ به لحاظ کیفی، پیشتاز است.

بر پایه منابع مطالعاتی تراثی روسیه، از یکصد هزار مجلد نسخه ی خطی اسلامی موجود در روسیه، بیش از ۹۰٪ آنها به زبان های عربی، فارسی و ترکی نگارش یافته اند، اما از این تعداد، به نظر می رسد تاکنون، در حالت بیشینه آن، بیش از ۳۰٪ این موارد کهن به صورت توصیفی، معرفی نشده باشند و در حقیقت شاید به جرأت بتوان بیش از ۷۰٪ درصد این آثار، فاقد شناسه ی توصیفی هستند.

این اثر در بیست فصل تنظیم گردیده است و عناوین مطالب آن چنین است:

– تقریب ریاست سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی

– پیشگفتار

۱. کلیات دستنویس های اسلامی در روسیه

۲. کلیات دستنویس های اسلامی در مسکو

۳. مرکز ادبیات شرق در کتابخانه ی لنین

۴. کتابخانه ی دولتی روسیه (لنین سابق)

۵. مرکز بایگانی اسناد کهن روسیه

۶. کتابخانه ی دولتی – تاریخی روسیه

۷. نسخ خطی در جمهوری های تاتارستان، داغستان و باشقیرستان

۸. کلیات دستنویس های اسلامی در سنت پترزبورگ

۹. کتابخانه ی ملی روسیه (سالتیکف شدرین سابق)

۱۰. انستیتو دستنویس های شرقی آکادمی علوم روسیه

۱۱. جلوه هایی از دستنویس های هنری در روسیه

۱۲. سه نسخه ی تفسیر کهن فارسی در سنت پترزبورگ

۱۳. اسنادی از حمایت و دفاع صفویه از پادریان و مسیحیان

۱۴. فهرستواره ی نسخه های خطی فارسی در سنت پترزبورگ

۱۵. کتابخانه ی دانشکده ی شرق شناسی دانشگاه سنت پترزبورگ

۱۶. مجموعه ی هنری در موزه ی ارمیتاژ

۱۷. جرعه ای از دستنویس های علوی در سنت پترزبورگ

۱۸. دست چینی از نسخ خطی محاضرات ادبی در سنت پترزبورگ

۱۹. شمه ای از میراث مکتوب مشترک ایران و روسیه

۲۰. خاور شناسان و ایران شناسان برجسته روسیه

– به‌گزینی از تصاویر دستنویس‌های هنری در روسیه
باید افزود که این اثر نسخه‌های خطی اسلامی در روسیه، نگارش حسین متقی، با مقدمه دکتر ابوذراهمی ترکمان، از سوی
انتشارات کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران، در ۳۵۷ص با قیمت ۳۰۰۰۰۰ ریال در قطع رقعی، در مرداد ۱۳۹۵، منتشر شده
است